

Posudek vedoucího práce na práci Petra Jindřichovského
„Frazerovské vegetační božstvo v Eliotově Pusté zemi“

Cílem bakalářské práce Petra Jindřichovského bylo vyložit *motiv umírajícího a znovu se rodícího vegetačního božstva v Eliotově básni Pustá země* (s. 5), přičemž paradigmatem frazerovského vegetačního božstva je mu egyptský Osiris, který dle jeho mínění též hraje rozhodující roli v Eliotově *Pusté zemi*.

Práce má dvě hlavní části, nejprve na s. 13-27 provádí autor obsáhlou interpretaci motivů spjatých s bohem Osiridem, a to na základě zejména pečlivého studia pátého a šestého dílu Frazerovy *The Golden Bough* (FRAZER, JAMES GEORGE. *The Golden Bough V. Adonis, Attis, Osiris: studies in the history of oriental religion I.*; FRAZER, JAMES GEORGE. *The Golden Bough VI. Adonis, Attis, Osiris: studies in the history of oriental religion II.*), věnovaných právě vegetačním božstvům, jejichž vymezení uvádí na s. 13 *Vegetační božstva jsou bohové nebo bohyně, kteří jsou spojováni s růstem a životem rostlin, zejména zemědělských plodin*. V druhé části (s. 28-42) pak následuje vlastní jádro práce, a sice výklad příslušných pasáží Eliotovy *Pusté země* v kontextu předcházející frazerovské interpretace. Autor se zaměřuje zejména na dvě pasáže: jednak na závěr prvního zpěvu *The Burial of Dead*, kde se objevuje motiv mrtvoly, kterou Stetson pohřbil ve své zahradě: Petr Jindřichovský ji spojuje s osiridovským reliéfem z chrámu bohyně Isidy ve Filé, který je patrně hermeneutickým klíčem k této jinak velmi obskurní pasáži. Autor dále ukazuje, jak silně je osiridovský mythos přítomen též ve čtvrtém zpěvu (*Death by Water*), který je dle jeho mínění možno číst jak v kontextu mythologemat spojených s bohem Osiridem, tak v kontextu křesťanském. Zde se naplno ukazuje motiv, který autor sleduje v závěru práce (s. 43n.), a sice, že krom Osirida též křesťanský Bůh vykazuje jisté rysy vegetačního božstva, což se může stát základem dvojího čtení básně: buď je možno chápat *Pustou zemi* jakožto báseň naděje nebo jakožto báseň rezignace, přičemž autor volí jednoznačně první možnost.

K povinnostem vedoucího patří vyzdvihnout zejména silné stránky předkládané práce: zde oceňuji, že práce má jasně stanovený cíl, přehlednou strukturu, skvěle zvládnutou formální stránku a příkladně vypracovanou bibliografii; vlastní interpretace plně odpovídá bakalářskému stupni studia, je vypracována korektně, autor věcně argumentuje, logicky vyvozuje závěry a dokládá po mém soudu všechny teze, které předkládá.

Současně si dovoluji poznamenat, že práce je svým zaměřením dosti originální, a to nejen v českém kontextu: frazerovská studie *Pusté země* v podobné rozsahu po mém soudu zatím napsána nebyla, pozoruhodné jsou ale i některé dílčí postřehy, např. na s. 36 *Pokud tedy Stetson představuje přízrak mrtvého vojáka, mrtvola v zahradě může být jeho fyzickým tělem pohřbeným v zemi*.

Jsem si samozřejmě vědom, že práce má určité nedostatky: autor jednak staví svůj výklad Frazera na zevrubné znalosti dvou dílů *Zlaté ratolesti*, což samo o sobě není na závadu, nicméně bylo by vhodné — pokud se bude třeba autor tématem dále zabývat — dát tyto dva díly do kontextu nejen celku *Zlaté ratolesti*, ale též frazerovských interpretací, které jsou jinak v práci zastoupeny pouze knihou Jessie L. Weston.

K vlastnímu textu mám snad jen jednu věcnou připomínku, a sice na s. 29 autor uvádí, že *Voda je v křesťanství častým symbolem Ducha svatého*, což je ale nepřesné, živlem či symbolem Ducha svatého je naopak oheň, a to zdánlivě navzdory pasážím jako je *J 3, 5: Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího*. (voda a duch zde rozhodně nejsou synonyma, spíše stojí proti sobě ve smyslu křtu vodou a křtu Duchem svatým (ohněm)).

To je ale spíše drobnost na okraj: práci hodnotím známkou výborně,

V Kladně 29. července 2023

Josef Kružík